

AMERİKA NOTLARI

Habibullah MÜRSEL*

BD'ni Ohio eyaletinde Dayton şehrindeki Amerika Ahıska Türk Toplumu Derneği (American Ahıska Turkish Society)'nin

davetiyle bu derneğin açılış törenine katılmak üzere gittiğimiz Dayton şehrinde Ahıskalılarla buluştuk. Bu vesileyle Wheaton, Rockford, Auroura, Michigan, Clivelant, Kentucky, Indianapolis, St-Luis şehirlerinde yaşayan hemşehrilerimizi ziyaret ettik.

ABD'de gittiğimiz her yerde akraba veya daha önce yaşadığımız ülkelerdeki komşumuz, çocukluk arkadaşlarımız, üniversiteyi beraber okuduğumuz dostlarımız veya Ahıska'dan aynı köyden göç eden yakınlarımızla karşılaştık. Misafir olduğumuz evlerde gecenin geç saatlerine kadar sohbetler yaptık. Bu sohbetlerde aile albümlerinde fotoğraflara bakarak geçmişteki hatıralarımızı yâd eyledik. Bunlara bakarken bazen sevindik, bazen de üzüldük... Çünkü ahrete göç etmiş akrabalarımızdan haber alamayanlar bizden haber alınca sevinçle beraber hüzün yaşadık.

Clivelant şehrinde yaşayan 97 yaşındaki Adigönlü Rafet Muhtarov'u da ziyaret ettik. Bin bir çileyle geçmiş hayat hikâyesini dinledik. 1941'de askere alınmış, 1945'te İkinci Dünya Savaşı sonrası Gürcistan'a döndüğünde köyüne gidemeyeceğini söylemişler ve bir trene bindirmişler. O, bu trenden atlayarak Adigön'e gelmeyi başarmış. Ancak köyde kimseyi bulamayınca şok şaşırılmış... Bütün bunları bize gözyaşları içinde anlattı. Rafet amcaya 16 yıl Krasnodar'da yaşamış. Çocuklarından birinin Amerika'da, birinin Kırgızistan'da, ikisinin Özbekistan'da ve birisinin de Rusya'da yaşadığını söyledi.

Ahıskalıların yaşadığı Kentucky'ye de uğradık. Misafir olduğumuz ailenin büyüğü 74 yaşındaki Nükte Hala, sürgünü yaşamışlardan biri. Sürgünün üzerinden 68 yıl geçmiş olmasına rağmen her şeyi dün yaşamış gibi anlatıyor. Anlatırken o anları yeniden yaşamının hüznünü duyuyordu. Yakın akrabalarını sordu. Annesinin çok sıkıntı çektiğini, her hatırladığında gözyaşlarına hâkim olamadığını söyledi.

Nükte Halanın yeğeni ve benim anne tarafından akrabam olan Zamire Osmanova Hanım, aile albümünü çıkarttığında annemin,

babamın ve yakınlarımla fotoğrafını gördüm. 34 yıl sonra karşılaştığım akrabalarım beni de çok duygulandırmıştı.

Gittiğimiz her yerde Türkiye'deki Ahıskalılarla ilgili sorularla karşılaştık. Hemen herkesin Türkiye'de bir akrabası var. Bir kısmı Türkiye'deki akrabalarını yıllar sonra ziyaret etmiş. Türkiye'den bahsederken heyecanları yüzlerine yansyordu.

2005 yılından beri Amerika'da yaşayan Ahıskalılar, buldukları şehirlerde çalışkanlıklarıyla kendilerini sevdirmişler. Örf, adet ve kültürel değerlerini yaşayarak canlı tutmaya çalışıyorlar. Ahıska'ya ve Türkiye'ye özlemlerini, evlerinin bir köşesine astıkları Ahıska haritası ve Türk bayrağıyla gidermektedirler.

Gençlerin bir kısmı taşımacılık işiyle meşgul. Genelde maddî durumları iyi. Çoğu, ABD vatandaşlığı almış. Çocuklar, okula gidiyorlar. Üniversitede okuyanlar da var.

Dayton'daki derneğin açılış törenine diğer eyaletlerdeki Ahıskalılar da gelmişlerdi. Bu törende tanıştığımız Şikago Başkonsolosu Fatih Yıldız Bey'i makamında da ziyaret ettik. Ahıskalılar tarafından da sevilen Fatih Bey Ahıskalıları iyi tanıyor. Ahıskalıların açtıkları dernekleri defalarca ziyaret ettiğini söyledi ve ilâve etti: *"Kapımız, her Türk vatandaşına olduğu gibi Ahıskalılara da her zaman açıktır. Ahıskalıların geleceğine, birlik ve beraberlik içinde olmalarına çok önem veriyoruz ve bunun için gayret gösteriyoruz."*

* TASİYAD (Tüm Ahıskalılar Sosyal İktisadi İş Birliği ve Yardımlaşma Derneği) Başkanı

ESKİŞEHİR'DE AHISKA GÜNÜ

Ahıska Türklerinin vatanlarından sürgün edilmesinin 68. Yıldönümü münasebetiyle Eskişehir'de bir program düzenlendi. **Eskişehir Türk Ocağı, Bizim Ahıska Dergisi** ve **Ahıskalı** yüksek öğrenim gençliği tarafından düzenlenen dolgun program, başarıyla icra edildi. Bir gün öncesinden büyük caddelerdeki, **"Türk oğlu! 15 Kasım 1944 Ahıska Türklerinin sürgününü unutma ve unutturma!"**

pankartları çok anlamlıydı. Bu, yalnız Eskişehir'de değil, Türkiye'de ilk defa yapılmıştır, denilebilir.

Önce bir yürüyüş yapıldı. 17 Kasım günü sabahı Yediler Parkı önünde başlayan yürüyüşe, **Eskişehir Türk Ocağı** Başkanı Prof. Dr. Nedim Ünal ve **Bizim Ahıska Dergisi** Genel Yayın Yönetmeni Yunus Zeyrek'le birlikte dört bir yandan Eskişehir'e gelen Ahıskalı üniversite gençliği katıldı. Yürüyüş kolu, "Evimizi, yurdumuzu, vatanımızı istiyoruz!" yazılı pankart eşliğinde Hamamyolu Caddesi üzerinden Reşadiye Camisi önüne geldi. Burada Yunus Zeyrek tarafından okunan **basın bildirisi şöyledir:**

1921 yılında Sovyet Rusya ve Türkiye arasında imzalanan Moskova Antlaşması'nda Türk heyetine başkanlık eden Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Bey şöyle demişti:

"Gürcistan'da muhafazasına çalışacağımız hukuk meydanında Ahıska ve Borçalı Türklerinin hâlini ve istikbalini unutmamalıyız. Gürcistan, orada bulunan tebamız hakkında bazen pek şiddetli ahkâm vaz' ediyor. Bu cihetin de bir çaresini bulmalıyız."

Evet, bir çaresini bulmalıydık! Fakat

çare bulacak yerde onları unuttuk! Biz, büyük bir imparatorluğun bakıyesi olan Anadolu Türklüğü, bugünkü sınırlarımızın dışında bıraktığımız kardeşlerimizi ve ecdat yadigârı hatıraları unutamayız, unutmamalıyız.

Biz bugün Eskişehir'de Ahıska Türklerini hatırlıyor ve hatırlatıyoruz. Ahıska Türklerinin bizden ayrı geçen yılları bin bir acı ve ıstırapla doludur. Hariciye vekili Yusuf Kemal Beyin tahmin ve ifade ettiği gibi onlar çok şiddetli hükümlere maruz kaldılar. Öyle ki, vatanlarını bile kaybettiler.

1944 yılında, İkinci Dünya Savaşı hengâmesinde 14 Kasım'ı 15'ine bağlayan gece Ahıska şehri ve çevresinin Müslüman Türk ahali topyekûn sürgün edildi.

Sovyet diktatörü Stalin'in kararıyla kış kıyamet günlerinde, 200 köy ve kasabada yaşayan binlerce insan hayvan vagonlarına doldurularak Orta Asya ülkelerine gönderildi. 15-20 gün süren bu ölüm yolculuğunda açlık, soğuk ve hastalıktan binlerce insan öldü. Bu sürgünün hiçbir sebebi yoktu. Bu halk bağlı olduğu devlete sadık kalmış, hatta Alman cephesine 40 bin evlâdını savaşmaya göndermişti. Ahıskalıların duçar olduğu felâketin yegâne sebebi onların Türk olması ve Türkiye sınırında yaşama- larıydı.

Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan çöllerine serpiyen Ahıska Türkleri, 12 yıl sıkıyönetim rejimi altında tutuldu. Stalin'in ölümünden sonra nisbeten nefes alabildiler. Stalin'den sonra, onun sürgün ettiği bütün halklar vatanlarına döndüler fakat Ahıskalılar vatanlarına dönemediler.

AHISKA TÜRKLERİ

SÜRGÜNDE 68 YIL

ANMA TOPLANTISI VE FOTOĞRAF SERGİSİ

15 KASIM 1944

PROGRAM

- İlham İSMİLOV ve Feride KUSAYEVA'nın Yorumları ile Ahıska Ağlıları
- Sürgün Hikâyeleri
- Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Bizim Ahıska Dergisi Editörü Yunus ZEYREK'in Konuşması
- Sürgün Temalı Tiyatro Oyunları
- Sürgün Temalı Slayt Gösterisi

AHISKA

100

YILDIZLI ÇEVREDE ÇEVREKİMİZ

Tarih : 17 Kasım 2012 - Cumartesi - 16:00

Yer : Yunus Emre Kültür Merkezi

FOTOĞRAF SERGİSİ

(ESPAK AVİM - Saat: 14.00)

Avrupa Konseyi süreciyle Gürcistan, Ahıska Türklerinin vatana dönebileceklerine dair kanun çıkardı. Fakat bu kanunu uygulamamaktadır.

Bugün köy ve kasabalarının birçoğu metruk ve viran hâlde bulunan Ahıska Türkleri, birçok ülkede darmadağın vazyette hayat mücadelesine devam etmektedirler.

Bütün Türklüğün an kucacı olan Aziz Türkiye’imizde etnisiteler icat ederek devletimizin başına gaile açma çabası içinde olan insan hakları havarileri, Ahıska Türklerini hiçbir zaman görmediler ve duymadılar. Çünkü bu halk, Türk’üm diyor, Müslüman’ım diyor.

Büyük bir felâketin kurbanı olan Ahıskalı kardeşlerimiz, bugün Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan, Rusya, Ukrayna ve ABD’de yaşamaktadırlar. Onlar, vatanları olan Ahıska’ya dönmek, bu olmazsa al bayrak gölgesinde yaşamak istiyorlar.

Türkiye’ye gelenler, ikamet ve çalışma izniyle vatan daşlık hakkı almada birçok engelle karşılaşmaktadırlar. Bir zamanlar bizim serhatlerimizi bekleyen bu kardeşlerimizin elinden tutmak, onlara gönüllerimizi açmak, millî, insanî ve vicdanî borcumuzdur.

ESKİŞEHİR’DE FOTOĞRAF SERGİSİ

Sürgünün 68. Yıldönümü münasebetiyle hazırlanan programda fotoğraf sergisi de vardı. Espark-AVM’de hazırlanan **AHISKA TÜRKLERİNİN HAYATI** konulu fotoğraf sergisinin açılışı **Eskişehir Valisi Dr. Kadir Koçdemir** tarafından yapıldı. Vali Koçdemir burada yaptığı konuşma ve basına verdiği demeçlerde Ahıska Türklerinin yaşadığı insanlık dramına işaret ederek, “Ahıska Türkleri, dünyanın her tarafına dağılıp yarım asırdan fazla bir süre ana vatanlarından koparılan büyük bir topluluktur. İnsanlık böyle bir acıyı bir daha yaşamamalı. İkinci dileğimiz ise gasp edilen haklarının bir şekilde bu insanlara iade edilmesidir. Bu tür faaliyetlerin bu dileğimizin gerçekleşmesine vesile olmasını diliyorum.” dedi.

Türk Ocakları Eskişehir Şube Başkanı **Prof. Nedim Ünal** da, Ahıska Türklerinin çok tabii bir şey istediğini belirterek “Onlar evlerine, köyelerine, ata dedelerinin yatdığı yerlere dönmek istiyor. İnsanlık bunu onlara vermeli. Bugün buradan Türkiye’ye ve dünyaya bir çılgılık atıyoruz, Ahıskalılar vatanına dönmeli!” diye konuştu.

Kalabalık bir vatandaş topluluğu ile basın mensuplarının iştirak ettiği sergi bir hafta açık kaldı.

Vali Koçdemir sergide.

ESKİŞEHİR’DE AHISKA GECESİ

17 Kasım akşamı Yunus Emre Kültür Merkezi’nde bir program icra edildi. Çok kalabalık bir izleyici huzurunda gerçekleşen program, Kur’an-ı Kerim’le başladı. Ahıska sürgünü konulu konuşmalar, şiirler, skeçler ve müzik yer aldı. Bu programa da katılan **Vali Dr. Kadir Koçdemir**, yaptığı konuşmada, özetle şunları söyledi: “Bugün başta o sürgünü yaşayanların torunları olmak üzere, bizler de kendimize yakışanı yapmalıyız. Bizim vazifemiz, ‘sürgün’ kelimesinin sözlükteki ikinci anlamını ön plana çıkarmaktır. İnsanlık böyle bir acıyı bir daha yaşamamasın, Ahıska Türklerinin hakları teslim edilsin, dünya kamuoyu buna sağır kalmamasın istiyoruz.” dedi.

Türk Ocağı Başkanı Prof. Nedim Ünal heyecanlı bir konuşma yaptı. “Kimsenin Ahıskalıların sürgün sonrası neler yaşadığından haberi yok! Benim milletimin başına gelenleri herkes bilmeli. Ahıska Türklerinin yaşadıkları gündeme getirilsin!” diye seslendi.

Yunus Zeyrek de kısa bir konuşma yaptı: “Kaderin bin bir yere savurduğu halkımızın kalbi bir yerde atmalıdır. Onun için de kendi kültürel değerlerimizin farkında olmalıyız. Nerede olursak olalım, birlik olalım. Geçmişte yaşadıklarımızı unutmayalım. Bugün içinde bulunduğumuz belirsizlikten kurtulmalıyız. Halkımızın kötü kaderini, çok çalışan, geçmişini bilen, gününü iyi değerlendiren ve geleceğe güvenle bakan gençler değiştirecektir.”

Ahıskalı üniversite öğrencilerinin sahnelediği sürgünü canlandıran skeç, şiir ve müzik parçalarıyla çok canlı geçen program akşam saatlerinde sona erdi.

İNEGÖL'DE MİTİNG

Sürgünün 68. yıl dönümü münasebetiyle 11 Kasım 2012 Pazar günü İnegöl'de sessiz yürüyüş düzenlendi. **İnegöl Ahıska Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği** tarafından düzenlenen yürüyüşte binden fazla Ahıskalı katıldı. İnegöl AVM önünde başlayan yürüyüş, Atatürk anıtı önünde sona erdi. Yürüyüşte ellerinde Türk bayraklarıyla yürüyen kalabalık şu dövizleri taşıdı: **Güçlü, Büyük Türkiye, Ahıska Türkü'ne Sahip Çık; Ahıska Türkleri Halen Sürgünde; Kimlik ve Çalışma İzni İstiyoruz.** Burada saygı duruşu ve istiklâl Marşı'ndan sonra İnegöl Ahıska Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Mehmet Taş, basın bildirisini okudu. Ahıskalıların İnegöl yürüyüşü, mahallî siyaset adamları ve basın tarafından da ilgiyle izlendi.

Dernek Başkanı Mehmet Taş tarafından okunan ve bütün Bursa basınında yer alan basın bildirisinde Ahıska Türklerinin yaşadığı acılar ve bugünkü sorunları dile getirildi.

Mehmet Taş, serbest göçmen olarak kendi sınırlı imkânlarıyla Türkiye'ye gelmiş olan hemşehrilerimizin dertlerini dile getirdi. Bunların başında ikamet izni, vatandaşlık, sağlık ve sigorta işleri ve çalışma izniyle ilgili sıkıntılardan aşılmasını beklediklerini söyledi.

PURSAKLAR'DA KONFERANS

Dergimizin Genel Yayın Yönetmeni **Yunus Zeyrek**, Ankara'nın merkez ilçelerinden Pursaklar'da bir konferans verdi. **Pursaklar Belediye Başkanlığı** ile **İmam Hatip Lisesi** Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve 15 Ocak akşamı verilen **Ermeni Meselesi ve Sarıkamış Faciası** konulu konferansı, Belediye ve okul yöneticileriyle, öğrenciler ve bir kısım halk dinledi. Sılaytlarla konuşan Zeyrek özetle şunları söyledi: *"Türkler, Anadolu'nun fethinden sonra Ermenilerle Doğu Anadolu'da değil, Batı Anadolu'da karşılaştılar. Bizden önce Anadolu coğrafyası Ermenilerin değil Bizans Devleti'nin hâkimiyetindeydi. Türk hâkimiyeti yıllarında rahat yaşadılar fakat XIX. Yüzyıl başlarından itibaren yurdumuzu istilâ etmeye gelen düşman ordularına her türlü desteği vererek, tarihî komşuları olan Türklere kılıç çektiler. Bilhassa Birinci Dünya Savaşı yıllarında hesapsız Türk kanı döktüler. 1970'li yıllarda dünyanın dört bir yanında diplomatlarımızı şehit ettiler. Soykırım iddiaları yalan olduğu gibi bir yenilmişliği hazmedememekten başka bir şey değildir."*

Zeyrek, **1915-Sarıkamış** faciasından bahsederken de şu hususlara işaret etti: *"Ciddî kaynaklar, Birinci Dünya Savaşı'na girmemek gibi bir şansımızın olmadığını haber vermektedir. Sarıkamış Harekâtı da bir zaruretti. Fakat bu cephede yaşanan facianın birkaç sebebi var. Yollarımız ve ulaşım imkânlarımız çok sınırlıydı. Subay kadrosu gönülsüzdü. Başkumandan Vekilinin verdiği emri zamanında yerine getirmediler. Sonraki devirde şehit sayısı abartılarak bütün suç Enver Paşa'ya yıkıldı. Türk kamuoyu bu harekâtı bir de ondan dinlemiş olsaydı kim bilir bugün bu harekâtı nasıl değerlendirecektik..."*